

характер бланкетної норми, який окрім Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» не надає конкретних нормативно-правових актів для ознайомлення та виділення обов'язкових норм та правил, порушення яких може призвести до притягнення до адміністративної відповідальності за означеною статтею, а розгалуженість правової бази, яка приймається органами влади на місцях, може призвести до плутанини та розрізненості обов'язкових норм поведінку в залежності від конкретної адміністративно-територіальної одиниці України.

Список бібліографічних посилань

1. 7 поширених питань про новий коронавірус // Міністерство охорони здоров'я України : сайт. 06.02.2020. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/7-poshirenih-pitan-pro-novij-koronavirus> (дата звернення: 06.04.2020).

2. Novel Coronavirus (COVID-19) Situation. URL: <https://experience.arcgis.com/experience/685d0ace521648f8a5beeee1b9125cd> (дата звернення: 06.04.2020).

3. Оперативна інформація про поширення коронавірусної інфекції COVID-19 // Міністерство охорони здоров'я України : сайт. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/operativna-informacija-pro-poshirennja-koronavirusnoi-infekcii-2019-ncov-1> (дата звернення: 06.04.2020).

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 06.04.2020).

5. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-p> (дата звернення: 06.04.2020).

Отримано 09.04.2020

УДК 351.74/.76

ПРОКОПЕНКО О. Ю.,

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки
факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0001-5826-7830>;*

БУЛАТІН Д. О.,

*викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки
факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-0200-2822>*

МІЖНАРОДНІ ПРАВОВІ АКТИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ СТАНДАРТИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЄЮ

Описано міжнародні стандарти здійснення превентивної діяльності поліцією, шляхи розвитку національного законодавства у площині міжнародних стандартів. Дана характеристика діям поліцейських при виконанні своїх обов'язків.

Ключові слова: поліція, міжнародні стандарти, превентивна діяльність.

Розуміння міжнародних стандартів здійснення превентивної діяльності поліцією є необхідним для ведення ефективної діяльності в даному напрямку на основі загальних, для більшості розвинених країн світу, засадах та розуміння можливих шляхів розвитку національного законодавства. В даному дослідженні визначимо нормативну базу, що закріплює ці міжнародні стандарти.

Одним з таких нормативно-правових актів відмітимо підписаний Верховним комісаром Організації з безпеки та співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ) у справах національних меншин «Рекомендації з питань поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві» [1].

Існування в ОБСЄ посади Верховного комісара у справах національних меншин, основною ціллю якого є «бути інструментом запобігання конфліктів на якомога ранньому етапі» [1, с. 1]. Створення даної посади з вказаною метою є прямим прикладом забезпечення превентивної діяльності на міжнародному рівні.

Враховуючи негативну практику низці держав відсутності, чи навіть потуранні розвалу механізмів взаємодії поліції з національними меншинами та випадки дискримінації, ВКНМ був вимушений приділити особливу увагу аналізу міжнародних стандартів і практики в області правоохоронної діяльності, в тому числі превентивного характеру. Була створена відповідна експерта міжнародна група, яка поставивши за мету створити практичний документ, що допоможе підвищить ефективність превентивної діяльності у багатонаціональному суспільстві, шляхом встановлення довіри, побудованої на основі регулярних тісних контактів і практичного превентивного співробітництва між поліцією та меншинами. Підсумком даної роботи і став документ «Рекомендації з питань поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві», на який покладають надії на широке розповсюдження та застосування [1, с. 4].

Основоположним же документом який встановлює міжнародні стандарти здійснення превентивної діяльності поліцією є Декларація про поліцію [2]. На сам перед Декларація встановлює особисті принципи дії поліцейського при виконанні своїх обов'язків, в тому числі при здійсненні превентивної діяльності. Поліцейський повинен діяти з гідністю, чесно та безпристрасно. Перш за все це повинно проявлятися в рішучому протистоянні корупції. Поліцейський діє виключно в рамках закону і всі сили повинен спрямовувати на захист суспільства від різноманітних правопорушень.

Окремо зазначено про заборону при будь-яких обставинах любі форми прояву нелюдського або принижуючого характеру, як страти, фізичне чи психологічне катування, тощо, навіть при наявності наказів вищестоячих чинів, якщо вони є протиправними.

Встановлено такі принципи превентивної діяльності, як запобігання правопорушення до його скоєння та усунення наслідків, що можуть спричинити рецидив, встановлення особистої відповідальності за свої протиправні дії або бездіяльність, встановлення чіткої підзвітності, щоб було відомо, який керівник несе останню відповідальність за помилки поліцейського.

Поліцейський при здійсненні превентивної діяльності повинен берегти в таємниці всю інформацію, що не підлягає розголошенню, повинен надавати медичну допомогу силами медиків всім хто її потребує, навіть особам, що знаходяться під вартою, при застосуванні зброї додержуватись ясних і чітких інструкцій встановлених законом.

В свою чергу Декларація також встановлює принцип відповідної реакції від суспільства, зазначаючи, що поліцейський має право на активну підтримку суспільства в разі додержання умов даної декларації. Вважаємо, що саме активне здійснення превентивної діяльності може переконати суспільство до бажаної вказаної вище реакції.

Згідно декларації поліцейські органи - це державні органи, створені за законом, що відповідають за дотримання закону, в яких можуть служити будь-які громадяни, що відповідають певним вимогам. Кожен поліцейський повинен проходити ретельну підготовку, враховуючи вивчення необхідних інструкцій щодо соціальних проблем, демократичних свобод та інших фундаментальних основ. В свою чергу поліцейський при здійсненні превентивної діяльності має право на професійні, психологічні і матеріальні умови, які дійсно захищають його чесність та гідність.

В Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Уряди держав - членів Ради Європи, в тому числі Україна, яка ратифікувала даний документ у 1997 році, гарантують кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи визначенні в цій Конвенції [3, ст. 1].

В Конвенції чітко визначено перелік заборон при функціонуванні апарату державних органів, в тому числі органів поліції при здійсненні ними превентивної діяльності, так заборонено катування, приниження гідності, примушення до праці, окрім випадків

передбачених законом, заборона дискримінації за будь-якою ознакою - статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань [3, ст. 3, 4, 14].

Окремо наголошено на забороні зловживання правами. Превентивна діяльність органів поліції не може бути спрямована на скасування прав і свобод, визнаних цією Конвенцією, або на їх обмеження в більшому обсязі, ніж це передбачено в Конвенції [3, ст. 17].

Міжнародні стандарти ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок повинні застосовуватись при здійсненні превентивної діяльності поліцією, адже в Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р. [4] зазначено що дискримінація жінок порушує принцип рівноправності та поваги людської гідності, перешкоджає участі жінок в політичному, соціальному, економічному та культурному житті своєї країни, перешкоджає повному розкриттю можливостей жінок на благо своїх країн та людства. Поліцейські при проведенні заходів превентивної діяльності повинні брати до уваги той факт, що жінки і чоловіки мають рівні права відповідно до норм міжнародного законодавства і внутрішнього законодавства держави.

Україна є співзасновницею Організації Об'єднаних Націй і приймає активну участь у діяльності всіх органів ООН. Оскільки в ст. 39 Конвенцію про права дитини від 20 листопада 1989 р. (ратифіковану 27 лютого 1991 р.) в редакції від 20.11.2014 [5, ст.39] встановлено, що держави-учасниці повинні вживати всі необхідні заходи для сприяння здоровій соціальній інтеграції дитини, яка є жертвою будь-яких видів нехтування, експлуатації чи зловживань проти її фізичного чи психологічного стану, то Україна постійно удосконалює систему організації загальної превентивної роботи з дітьми. Так Департамент превентивної діяльності Національної поліції України було створене та діє управління ювенальної превенції. На ряду з іншими органами поліції які здійснюють превентивну діяльність в Україні, управління ювенальної превенції у своїй роботі користується міжнародними стандартами закладеними в «Конвенцію про права дитини».

В процесі здійснення превентивної діяльності Національна поліція України керується міжнародними стандартами визначеними в Конвенції про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами від 2 грудня 1949 року [6].

Підсумовуючи, відмітимо, що міжнародні стандарти здійснення превентивної діяльності поліцією визначено в низці міжнародних правових актів, що обумовлено різними сферами застосування та різноманітними видами самої превентивної діяльності. Таким чином, це питання буде надалі досліджено нами більш ґрунтовно.

Список бібліографічних посилань

1. Рекомендації з питань поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві. Лютий 2006 р. / Організація з безпеки та співробітництва в Європі ; Верховний комісар у справах національних меншин // Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе : сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/hcnm/32236?download=true> (дата звернення: 01.03.2020).
2. Резолюція N 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію» : від 08.05.1979 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803 (дата звернення: 01.03.2020).
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 01.03.2020).
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок : від 18.12.1979 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207 (дата звернення: 01.03.2020).
5. Конвенція про права дитини : від 20.11.1989 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 01.03.2020).
6. Конвенції про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами : від 02.12.1949 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162 (дата звернення: 01.03.2020).

Отримано 02.03.2020